

3 / 2025

RAPPORT

2025

Oppfølgingen av NOKUTs evaluering
av lektorutdanning for trinn 8–13

NOKUT – Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen – er et statlig forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartementet.

NOKUT har eget styre og er faglig uavhengig i oppgavene som er definert i universitets- og høyskoleloven. I tillegg utfører vi forvaltningsoppgaver som er delegert fra Kunnskapsdepartementet.

Formålet med NOKUTs virksomhet er å føre tilsyn med kvaliteten i høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning og å stimulere til kvalitetsutvikling som sikrer et høyt internasjonalt nivå i utdanningstilbudene ved institusjonene.

NOKUT skal bidra til at samfunnet har tillit til kvaliteten i norsk høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning. Gjennom arbeidet vårt skal NOKUT søke å bistå institusjonene i deres kvalitetsarbeid.

NOKUT bruker sakkyndige i akkrediteringer, tilsyn, evalueringer og prosjekter.

Du kan lese mer om arbeidet vårt på nokut.no.

NOKUT er sertifisert
som miljøfyrtårn

Tittel	Oppfølgingen av NOKUTs evaluering av lektorutdanning for trinn 8–13
Forfatter(e)	Inger-Lise Kalviknes Bore
Dato	30.01.2025
Rapportnummer	3-2025
ISSN-nr	1892-1604

© NOKUT Oppgi NOKUT som opphav ved bruk av materiale.

Innhold

1 Innledning	5
2 Om NOKUTs oppfølging av evalueringen	6
3 Om institusjonenes oppfølging av evalueringen	7
3.1 Ledelse, organisasjon og samarbeid	7
3.2 Helhet og sammenheng	9
3.3 Lektoridentitet og tilhørighet.....	9
3.4 Nye lektorers kompetanse	9

Sammendrag

Denne rapporten oppsummerer NOKUTs og institusjonenes oppfølging av resultatene fra NOKUTs nasjonale evaluering av utdanningskvalitet i Lektorutdanning for trinn 8–13. Evalueringen, som pågikk fra 2020 til 2022, hadde som mål å frembringe kunnskap om kvalitet i lektorutdanningene og bidra til videre utvikling.

Evalueringen var avgrenset til fem utvalgte sider ved utdanningskvaliteten i lektorutdanningene:

1. Nasjonal styring og institusjonell autonomi
2. Ledelse, organisasjon og samarbeid
3. Helhet og sammenheng
4. Lektoridentitet og tilhørighet
5. Nye lektors kompetanse

Evalueringer er et av NOKUTs virkemidler for å sikre, utvikle og informere om kvalitet i norsk høyere utdanning.

Som en del av NOKUTs oppfølging av evalueringen inviterte vi til et erfaringsdelingswebinar i februar 2023, vi ba om en skriftlig tilbakemelding om hver institusjons interne oppfølging av evalueringsresultatene sommeren 2024 og vi inviterte til et siste erfaringsdelingswebinar i september 2024.

Kapittel 3 oppsummerer institusjonenes tiltak knyttet til evalueringstema 2–5.

1 Innledning

Denne rapporten oppsummerer NOKUTs og institusjonenes oppfølging av resultatene fra NOKUTs nasjonale evaluering av utdanningskvalitet i Lektorutdanning for trinn 8–13.

Evalueringen pågikk i perioden 2020–2022, og skulle frembringe kunnskap om kvalitet i lektorutdanningene og bidra til videre utvikling. Evalueringer er et av NOKUTs virkemidler for å bidra til å sikre, utvikle og informere om kvalitet i norsk høyere utdanning.

I dialog med utdanningsmiljøene og andre interessenter avgrenset NOKUT evalueringen til fem utvalgte sider ved utdanningskvaliteten i lektorutdanningene. Disse ble evalueringens tema, og hvert tema ble operasjonalisert i to spørsmål som sluttrapporten skulle svare på. Figur 1 viser evalueringstemaene.

1. Nasjonal styring og institusjonell autonomi

- a. Hvordan forstås og brukes sentrale nasjonale strategi- og styringsdokumenter av utvalgte aktører i lektorutdanningene?
- b. Hvordan fremmer og hemmer nasjonale styrings- og strategidokumenter arbeidet med kvalitet i lektorutdanningene?

2. Ledelse, organisasjon og samarbeid i lektorutdanningene

- a. Hvordan er lektorutdanningene organisert og ledet?
- b. Hvilke muligheter og utfordringer medfører ulike ledelses- og organisasjonsstrukturer for arbeidet med kvalitet og samarbeid i lektorutdanningene?

3. Helhet og sammenheng i lektorutdanningene

- a. Hva gjør lektorutdanningene for å utvikle helhet og sammenheng i studieprogrammene?
- b. Hva fremmer og hemmer lektorutdanningenes arbeid for å utvikle helhet og sammenheng i studieprogrammene?

4. Lektorstudentenes profesjonelle identiteter og tilhørighet

- a. Hvordan legger lektorutdanningene til rette for at lektorstudentene skal oppleve tilhørighet til lektorutdanningen og utvikle profesjonelle identiteter?
- b. Hva fremmer eller hemmer arbeidet med å legge til rette for at lektorstudentene skal oppleve tilhørighet til lektorutdanningen og utvikle profesjonelle identiteter?

5. Nye lektors kompetanse og videre utvikling

- a. Hvordan oppfatter nye lektorer sin egen kompetanse, og hvordan oppfattes den av utvalgte aktører i lektorutdanningene og i skolen?
- b. I hvilken grad og hvordan opplever nye lektorer at de får ta i bruk og videreutvikle sin kompetanse i skolen?

Figur 1

NOKUTs evalueringer av kvalitet i høyere utdanning er forankret i [European Standards and Guidelines for Quality Assurance in the Higher Education Area \(ESG 2015\)](#). Disse er operasjonalisert i [Prinsipper for NOKUTs eksterne evalueringsvirksomhet](#).

I tråd med ESG 2015 (2.4) ble vurderingsarbeidet i evalueringen utført av en sakkyndig komite. Komiteen besto av:

- Inga Staal Jensen (komiteleder), førsteamanuensis i pedagogikk ved UiO
- John Brumo, professor i nordisk litteratur ved NTNU
- Erling Hans Eiterjord, rektor ved Alstad ungdomsskole i Bodø
- Ingunn Folgerø, rektor ved Bryne videregående skole i Rogaland
- Đula Ganić, daværende student ved lektorutdanningen ved UiA
- Mogens Allan Niss, professor emeritus i matematikk og matematikkens didaktikk ved Roskilde Universitet
- Tine Sophie Prøitz, professor i utdanningsvitenskap ved USN Handelshøyskolen

Sluttrapporten ble publisert 20. oktober 2022. Den inkluderte et kapittel om hver institusjons lektorutdanning, med anbefalinger om tiltak for kvalitetsutvikling. Den inkluderte også et kapittel på nasjonalt nivå, med anbefalinger rettet mot nasjonale myndigheter, utdanningsinstitusjonene og skoler.

2 Om NOKUTs oppfølging av evalueringen

De deltakende institusjonene følger selv opp resultater og anbefalinger fra NOKUTs evalueringer, men i tråd med ESG 2015 (2.3) skal NOKUT undersøke tiltak institusjonene har iverksatt. NOKUT ønsker å bruke sitt eget oppfølgingsarbeid til å støtte kvalitetsutvikling ved å skape rom for dialog, refleksjoner og erfaringsdeling. Oppfølgingen av evalueringen av lektorutdanning for trinn 8–13 inkluderte tre aktiviteter:

NOKUT inviterte til erfaringsdelingswebinar 16. februar 2023. Fra hver institusjon stilte lektorutdanningens ledelse med en representant fra institusjonsledelsen som ville være involvert i det interne arbeidet med oppfølgingen av evalueringsresultatene. I forkant ba vi hver institusjon melde inn hva de planla å prioritere i oppfølgingsarbeidet, og på webinaret la vi til rette for diskusjon og erfaringsdeling i tilknytning til disse prioriteringene. Den videre prosessen for NOKUTs oppfølging av evalueringen ble utformet i dialog med institusjonene.

Sommeren 2024 sendte hver institusjon NOKUT en skriftlig tilbakemelding om den interne oppfølgingen av evalueringen. Vi oppsummerte tilbakemeldingene i Om institusjonenes oppfølging av evalueringen. Tilbakemeldingene inkluderte:

- en kort oversikt over hvordan institusjonen hadde fulgt opp evalueringen siden sluttrapporten ble publisert i oktober 2022
- en kort vurdering av hva de hadde oppnådd så langt
- en kort beskrivelse av hva de vil prioritere i det videre oppfølgingsarbeidet
- en kommentar fra studenttillitsvalgte ved lektorutdanningen om det institusjonen beskrev under punkt a-c

NOKUT inviterte til erfaringsdelingswebinar 12. september 2024. Invitasjonen var rettet mot ledelse, undervisere, administrativt ansatte, studenter og representanter fra skolen. Webinaret hadde om lag 50 deltakere. I forkant hadde hver institusjon sendt inn en videopresentasjon om et av tiltakene de hadde iverksatt, samt to relaterte diskusjonsspørsmål. Hovedpostene på programmet var:

- en statusoppsummering basert på de skriftlige tilbakemeldingene NOKUT hadde mottatt fra institusjonene
- erfaringsdeling og diskusjon i tilknytning til videoene om tiltak
- plenumsinnlegg (ved NTNU) om bygging av lektorutdanningskultur, med påfølgende gruppediskusjoner
- betraktninger fra den sakkyndige komiteen om institusjonenes oppfølgingsarbeid, og om veien videre

Representanter fra den sakkyndige komiteen roste arbeidet institusjonene har lagt ned i oppfølgingsperioden, for eksempel gjennom endringer i studieplaner og i samarbeidsavtaler med skoler. De oppfordret utdanningsmiljøene til å arbeide videre med den langsiktige byggingen av lektorutdanningskultur. Samtidig pekte komiteen på utfordringer knyttet til reduserte søkertall og budsjettkutt og håpte institusjonene ville prioritere å videreføre tiltakene som nå er satt i gang.

3 Om institusjonenes oppfølging av evalueringen

3.1 Ledelse, organisasjon og samarbeid

Ledelse, organisasjon og samarbeid er særlig utfordrende i lektorutdanningene fordi studieprogrammene ofte involverer flere fakulteter og institutter, og dermed en rekke ulike fagmiljøer og administrative enheter, i tillegg til ulike typer samarbeidsavtaler med skoler.

MF, NMBU og UiB har gitt tilbakemelding fra sitt arbeid med ledelse og organisering av lektorutdanningene etter evalueringen. For å tydeliggjøre ledelseslinjene og strukturen for sitt studieprogram har MF utarbeidet et mandat for programutvalget og opprettet en seksjon for lektorutdanning. Før sommeren arbeidet de med å klargjøre et mandat for denne fagseksjonen. Ved NMBU har instituttleder formelt ansvar for studieprogramledelse, mens mye av dette arbeidet er delegert til faggruppeleder. Denne ordningen ønsker NMBU å beholde, men de har satt i gang en dialog om prioritering av arbeidsoppgaver. UiB har vedtatt ny styringsstruktur for lektorutdanningene sine, med nye styringsorganer og mandater. Det nye Lektorsenteret har en koordinerende rolle og representerer utdanningen utad.

Flere institusjoner skriver også om sitt arbeid med den nasjonale anbefalingen om å satse på langsiktig arbeid for å bygge en lektorutdanningskultur. Fra våren 2025 skal NTNU tilby en egen Uniped-modul rettet mot lektorutdannere. De har også jobbet med kulturbygging gjennom utviklingen av «lektorstrengen», der disiplinfaglige og profesjonsfaglige undervisere tilpasser emnene sine til lektorstudentenes behov. UiO har prioritert å sikre bred representasjon fra de ulike aktørene inn i prosesser og arbeidsgrupper som skal bidra til konkrete tiltak i studieprogrammet. USN jobber for å skape en «vi-følelse» blant de ulike aktørene på tvers av campus og skolefeltet og har bygget opp et profesjonsteam av ansatte fra ulike deler av studieprogrammet, som skal jobbe for helhet og integrasjon. For NMBU innebærer kulturbyggingen også en tydeliggjøring av visjonen deres om utdanning for bærekraftig utvikling. Dette har vært støttet av et sentralt tiltak med kompetansehevingsmoduler for ansatte for å gjøre bærekraftig utvikling mer konkret. NMBU har også tydeliggjort visjonen i emnebeskrivelsene i profesjonsfag.

Komplekse strukturer bidrar også til at praksisperioder er krevende å organisere. Lektorstudentene tar vanligvis disiplinfaglige emner sammen med andre studenter som ikke har praksis. Dette kan føre til timeplankollisjoner og ujevn arbeidsbyrde for lektorstudenter som skal følge undervisning, forberede innleveringer eller lese til eksamen mens de er i praksis. Samtidig må UH-institusjonen samarbeide med praksisskolene sine om logistikk, praksisinnhold, progresjon og oppfølging og om praksislærernes veilederkompetanse.

INN, MF, Nord, NTNU, UiB, UiO og UiT har gitt tilbakemelding om sitt arbeid med organisering av praksisopplæring etter evalueringen. MF mangler langsiktige avtaler med partnerskoler, men har satt av mer ressurser hos praksisleder til oppfølging av praksis. For å forebygge timeplankonflikter har NTNU innført egne møter med timeplanenheten i realfag, i tillegg til studieplanseminarer med studieprogramledere, administrative og ansvarlige for profesjonsfag og praksisopplæring. UiT har innført stopp i forelesninger under praksisperioden i et disiplinfaglig emne første semester, og de har utsatt innlevering av fordypningsoppgaven i 5. semester, slik at lektorstudentene ikke trenger fullføre den under praksisperioden. UiB har også utarbeidet retningslinjer for forebygging og håndtering av kollisjoner og hatt informasjonsarbeid ut til fakultetene. Samtidig har de innført digitale førpraksismøter med praksislærere og praksiskoordinator i skolen, slik at praksislærerne kan møte fagdidaktikere i sine fag og få en bedre forståelse av hva studentene har lært.

INN, UiO og USN har gjort strukturelle endringer i sitt samarbeid med skolen. INN har fått tre nye lærerutdanningsskoler og skal utvikle et tettere FoU-samarbeid rundt lærerutdanning. De har også sørget for veilederutdanning for nye praksislærere. Inspirert av UiA har UiO pilotert storgruppepraksis på færre skoler for et halvt kull. Dette innebærer at hele seminargrupper i pedagogikk (om lag 30 studenter) hadde praksisperiode på 25 dager på samme skole. Ordningen gjorde det mulig å gi både studenter og praksislærere tettere oppfølging. UiOs evaluering og følgeforskning viste også at den kan gi studentene større utbytte av praksisopplæringen, men at dette krevde at alle praksislærere har veilederutdanning. Veilederutdanningen skal gjennomføres som et DEKOMP-prosjekt¹, og storgruppepraksis blir permanent ordning fra 2025. USN har utviklet et sentralisert universitetsskolesamarbeid, med mange tilknyttede utviklingsprosjekter. De har ansatt fire lektorer fra skolen i kombinasjonsstillinger og rekruttert to lektorer til stipendiatstillinger.

Nord, NTNU, UiA og UiT har gitt tilbakemeldinger om sitt arbeid med å forbedre informasjonsflyten i lektorutdanningen. Ved Nord og UiT har dette særlig handlet om informasjonsflyt i tilknytning til organisering av praksisperiodene. Nord har innført informasjonsmøter med studenter tidligere i semesteret, i tillegg til jevnlig møter mellom praksislærere, studieadministrasjonen og faglærere. UiT har innført et årshjul som viser når praksisperiodene faller, hvilke seminarer som kommer i forkant og når ulik informasjon skal komme. De utarbeider også en «håndbok» som tydeliggjør mål og progresjon i de ulike praksisperiodene. NTNU har særlig jobbet med informasjon til nye og potensielle lektorstudenter. Et studentledet utvalg har utarbeidet en brosjyre² som ble sendt til alle nye lektorstudenter, for å gjøre dem bedre informert om utdanningen og for å avklare forventninger. Brosjyren beskriver hvordan lektorutdanningen er oppbygd, og hvordan det er å være lektorstudent. UiA har ryddet i informasjonskanalene sine for å gjøre viktig

¹ Desentralisert ordning for grunnskoler og videregående skoler

<https://www.statsforvalteren.no/portal/barnehage-og-opplaring/lokal-kompetanseutvikling-i-barnehage-og-grunnsopplaring/desentralisert-ordning-for-grunnskoler-og-videregaende-skoler/>

² <https://rapporter.ntnu.no/velkommen-som-lektorstudent-pa-ntnu/>

informasjon mer presis og lettere tilgjengelig, og for å sikre at viktige dokumenter og planer er godt kjent blant de som skal bruke dem.

3.2 Helhet og sammenheng

En av nøkkelutfordringene i lektorutdanning er å skape helhet og sammenheng på tvers av to disiplinlag, pedagogikk, fagdidaktikk og praksisopplæring. Dette arbeidet har alle institusjonene tatt opp i tilbakemeldingene sine, og vi løfter frem noen av tiltakene her.

NTNU og UiS beskriver tiltak knyttet til profesjonsrelevans i disiplinlag. NTNU har implementert et tverrfakultært tiltak kalt «lektorstreng», med 12 prosjekter som skal sørge for at lektorstudenter møtes som fremtidige lærere og få se fagene sine i en skolekontekst. NTNU fremhever blant annet et nytt, profesjonsrelevant emne i informasjonsteknologi. UiS innførte ukentlige seminarer for lektorstudentene i tre disiplinlag, ledet av lektorer fra en universitetsskole. Nord, NMBU, NTNU, UiS, UiT og USN har også gjort endringer i profesjonsfaget, og noen av disse vil bli omtalt nedenfor, i Nye lektorers kompetanse.

Flere andre institusjoner har gjort endringer i studieløpet for å styrke helhet og sammenheng. NMBU hadde opphold i profesjonsfaget 2. og 3. studieår, bortsett fra praksisopplæring, men har nå profesjonsfaglige studiepoeng i fire av fem studieår. Dette skal sikre god kobling mellom praksisopplæring og profesjonsfaget. MF har flyttet FoU-oppgaven til 6. semester, slik at studentene kan jobbe med den mens de er i praksis, og de har lagt om undervisningen slik at oppgaven er tettere koblet på profesjonsfaget. De har også inkludert praksislærere i arbeidet med FoU-oppgaven og invitert dem til undervisning på campus og til seminar for praksislærere. UiB har redesignet studieløpet og laget to nesten rene profesjonssemestre med langpraksis, mens de kortere praksisperiodene nå er en del av profesjonsemner. UiO har utarbeidet et nytt studieløp for sine studieretninger i HUMSAM, slik at studentene slipper å vente til år 2 før de møter fag 1.

3.3 Lektoridentitet og tilhørighet

Arbeidet med helhet og sammenheng er tett knyttet til arbeid for å styrke studentenes lektoridentitet og opplevelse av tilhørighet som lektorstudenter. Både UiA og UiS jobber med å videreutvikle mentorordningene for lektorstudentene. UiS har også delt opp profesjonsemnene som var felles for PPU-studenter og lektorstudenter, slik at de har egne emner tilpasset lektorstudentene. UiB har opprettet egne lektorrom på to av fakultetene, mens UiO-studentene tilknyttet Det humanistiske fakultet har fått et eget område på biblioteket (etter modell fra realfagsbiblioteket). På INN har lektorstudentene opprettet en linjeforening. Tiltak for å styrke profesjonsidentitet og tilhørighet er noe flere institusjoner sier de vil prioritere i arbeidet videre.

3.4 Nye lektorers kompetanse

Flere institusjoner har arbeidet med identifiserte mangler i nye lektorers kompetanse, og flere har arbeidet for å styrke skolerelevansen i profesjonsfag. NMBU har innført to nye profesjonsemner som omhandler to krevende områder i læreryrket: skolestart og tverrfaglig utdanning. Nord har startet samarbeid med andre fagmiljøer i Bodø for å styrke studentenes kompetanse innenfor psykososialt miljø, sosialpedagogikk, krisehåndtering m.m. De samarbeider med Politihøgskolen og med fagmiljøer innenfor sosialt arbeid og

barnevern ved Fakultet for samfunnsvitenskap og har blant annet hatt seminarer fra Statens barnehus og besøk fra skolehelsetjenesten.

MF, Nord, og INN har undersøkt mulighetene for å tilby flere undervisningsfag, og INN har innført en ekstra praksisperiode på fire uker i ungdomsskolen, for å forberede studentene bedre på undervisning på trinn 8–10. NMBU har inkludert informatikk som fag i alle studieplaner fordi programmering har blitt en viktig del av undervisning i realfagene.

Abstract

This report summarises NOKUT's and the institutions' follow-up of the results from NOKUT's national evaluation of educational quality in the Teacher Education for grades 8 – 13. The evaluation, which took place from 2020 to 2022, aimed to generate knowledge about the quality of this particular type of teacher education and contribute to quality enhancement.

The evaluation was limited to five selected aspects of educational quality in teacher education programs:

1. National governance and institutional autonomy
2. Leadership, organization, and collaboration
3. Coherence and continuity
4. Teacher identity and belonging
5. New teachers' competencies

Evaluations form one of NOKUT's activities to ensure, develop, and inform about quality in Norwegian education.

As part of NOKUT's follow-up of the evaluation, we held a webinar in February 2023, requested written feedback on each HEI's internal follow-up of the evaluation results in the summer of 2024, and hosted a final webinar in September 2024.

Chapter 3 summarises the HEIs' initiatives in response to evaluation themes 2–5.

DRAMMENSVEIEN 288 | POSTBOKS 578, 1327 LYSAKER | T: 21 02 18 00 | [NOKUT.NO](https://www.nokut.no)